

פ ר ו ש ו ר ק ו ד ל מ ס ' 88 / ג

מישיבת ועדת הכספים, שהתקיימה ביום כ"ט באשיר
תשי"ד - 1.6.54, בשעה 8.45.

=====

בוכאים: חברי הועדה:

- י. גורלי - היו"ר
- ח. ארליב
- ס. בז'דנו
- ס. דיזן
- י. בדר
- ק. לוז
- ח. לטון
- ח. רובין
- ט. קלמר
- א. ציזלינג
- א. הרצפלד

פונקציות:

- סר עקביה - מטעם האוצר
- סר לנדאו - מנהל הארזונה
- סר שטנר - מנהל רשות הפיתוח
- סר ארם

- 1. סדר-היום: חוק לתיקון פקודת מס רכוש חקלאי;
- 2. חוק הארזונה לפיצוי נזקי מלחמה (תיקון);
- 3. שאלת נכסי נפקדים (הצעה לסדר-היום)

היו"ר י. גורלי:

פותח את הישיבה.

ביקשתי את סר עקביה להתייעץ עם סר האוצר ולהודיע לנו האם הכנסלה מוכנה להכניס שינוי טכניים בחוק לתיקון פקודת מס רכוש חקלאי, בקשר לבעיה שהתעוררה בישיבה הקודמת.

סר עקביה:

כלבו התוספת כפי שהונחה על סולחן הכנסת היו עוד סגיונות - הוראות מעבר, סעיף 4, והסינוי בדבר אדמת שלחין - סדר האוצר הסכים לוותר עליהם. לפי זה בהצעת החוק ייטחקו הסעיפים 1 ו-2 - אם הועדה רוצה בכך.

כדי שלא נסתבך בצורך לעשות רשימות

חדשות של פנקסי מס הרכוש החקלאי, אנו מוכנים להשאיר את הפסים של כל הסוגים כפי שהם קיימים כיום. רק הסוג, מטעם פירות דרגה א' יהיה לפי סיעור של 2 ל"י לטבה לדונם והכוונה היא לתפתחים. הסוג הזה, 4 א', אינו קיים ברשימות המס לכן צריך לקבוע בכל מקרה מה הם המסעים הנקראים סוג 4 א'. הסוג הזה יקיף כ-4 אלפים דונם תפוחים או הכנסה של 8 אלפים ל

כדי לסייג 4 אלפים דונם אלה, אנו מבקשים להוסיף סעיף שיבוא במקום הסעיף של ההוראות הכלליות שאנו טוותרים עליו.

על ידי זה שאנו טוותרים על השינוי בנוגע לאדמות שלחין, ז.א. שבטח היהודי כמעט שלא יהיו אדמות שלחין - בהתאם להגדרה בפקודה הקיימת אשר תואר גם להבט - תקטן ההכנסה הסוערת. לכן יש צורך לטעון איזה דרך להגדיל את ההכנסה בסעיפים אחרים. אנו טוכנים להגדיל את הסכ על סעיף הדר בסוג 1.

ש. דיין: איזה סכח כוללת נפת עכו?

מר עקביה: טעכו צמונה.

ש. דיין: אני מבין שהיא אינה כוללת את העסקים. אתה אכרת שנותים שיחרור לטעמים מספר שנים.

מר עקביה: כל הטעמים טטוחררים לתקופה של 14 שנה, פרדסים לתקופה של 10 שנים, לפי חוק לעידוד

השקעות - הון.

ש. דיין: אני רוצה להציע 3 הצעות: א) שיחרור ההתייבות החדשה טכל סכ בטשן 5 הסנים הראשונות; ב) להנמיט תיקון בחוק לעידוד השקעות הון לפיו ישוחררו הטעמים רק 5 - 6 שנים - עד אשר הטטע נותן פרי; ג) אני מציע להעלות את הסכ להדרים בנפת עכו ל-1.25 ל"י.

א. ציזלינג: אני מטטע לומר שאינני יכול להסכים להצעה הראשונה של חבר הכנסת דיין מפני שהיא טהונה

נוטא חדס.

היו"ר י. גורי: היו כבר כמה תקדימים/הציעה שיחרור בלי לינות את הטס.

א. ציזלינג: ראשית כל, בנוגע לטטעים, אינני בטוח אם כל הטטעים טטוחררים לפי חוק לעידוד השקעות הון, כי דופני טהפכוור טותנה באישור שהם טפעלים טאושרים.

מר עקביה: כל הטטעיו טקבלים שיחרור, אין צורך באישורם כטפעל טאושר.

א. ציזלינג: אם הדבר כך, הצעת דח"כ דיין נוגעת רק לעיבוד אדמות בכלל. אני תומך בהצעה זו.

ב) ביחס להצעה הכללית, אני מבקש להעמיד להצבעה את הצעותיו של המרכז החקלאי שאני טאמץ לי אותן ומבקש להצביע אותן כלטובן.

אני מבקש הטבר ביחס לנפת עכו, אני רוצה לדעת טהו הטצב העובדתי כרגע בקשר לטטעים שהם טאזייה שם - יטנים וחדטים - טה בנוגע להשוואת טצבה של עכו לטצב בכלל, האם יונה אטצב של פוריות, הכנסה וכו' של הפרדסים האלה?

ח. מריאבי: בעת הטנדט היה ברור טעכו נטצאת בטצב טיוחד; הניטוק היה - הקניטה הטחורה טטטטה בכל נפת עכו. כל הענין הזה ירד כבר טעל הפרק, הקניטה טכטיו אינה טפלה בין עכו לבין יתר חלקי הארץ, היא התפסטטה על פני הארץ כולה. טטום כך אינני רוצה כל סיבה להטריד את פרדטי עכו טהפרדטים ביתר חלקי הארץ.

ב) אני מוחה בגד התיקון לגבי מדת שלחין;
מהו ההגיון שעל גידולים במדמת שלחין ומדמת אחרת יוטל יותר מס?

טך עקביה: במסר לנו בוועדה שזה לא היה כלול בהצעת החוק.

ח. אריאב: בגלל תקלה טכנית לא יתכן להסוות מדמת שלחין עם מדמת יבשה, ואם על ידי זה תקטן האכנסה - נבוא ונגדיל את המס על הדריס. עיני לא צרה שהמוצר יקבל לידה סדונום הדריס, אבל אל תסיקו מסקנה שהיכול של הסוה הזו, זה היה יכול יוצא מן הכלל, אבל כפי הנראה אנו עומדים לקרוא שבה אשר יתכן תהיה קטטרופלית - אין לעת עתה פריחה של סטטי, איש אינו מבין מה קרה.

אני מתנגד בכל תוקף להצעת זה"כ דיין שאגב הדיון בחוק זה בחליט דבר בקשר לחוק לעידוד השקעות הון. אני תובע שבטמלה זו יתקיים דיון בנוכחות בא-כוח המוצר, אני רוצה לטווע טדוע עשו זאת.

י. בדר: אני מציע להגביל את החוק הזה לשנה אחת מתוך תקווה שהמוצר בכסף חודשים מספר יביא הצעה הולמת ויותר מתקבלת על הדעת מאשר הצעה זו שיש לה כל הסימנים של הצעה זמנית.

היו"ר י. גורי: אם אתה רוצה להגביל את תוקפו של החוק לשנה אחת למה אתה מציע להעלות את שיעורי המס פי 10?

י. בדר: אם הועדה תקבל את ההצעה להעלות את שיעורי המס פי 10 לא אעסוד על הצעתה להגביל את תקופת

תוקפו של החוק.

היו"ר י. גורי: ראיתי כל מצביע את הצעת חבר הכנסת בדר - להגביל את תקופת תוקפו של החוק לשנה אחת.

ה צ ב ע ה

הצעת חבר הכנסת בדר, להגביל תקופת תוקפו של החוק לשנה אחת - בפלה

י. בדר: אני מציע את ההצעות שהמוצר חוזר בהן.

א. ציזלינג: אינני מסכים שהצעות אלו מוצבעות; אם הן מוצבעות אעלה עוד שורה של הצעות.

ק. לוז: אני רוצה להעיר הערה לדברי זה"כ אריאב. לפי הפקודה המקורית של סט רכוש חקלאי הוטל מס של 400 פרוטות על דונם פרדס, ורק בזמן הסלחטה, כאשר נפסק האכספורט, הורידו את המס ל-100 פרוטות. לכן בשאלת השאלה מדוע ההעלמה בטוב זה, של טטע הדריס, צריכה להיות רק פי שניים בטעה שההעלמה ביותר הסוגים היא הרבה יותר גדולה?

אשר לענין מדמת השלחין יש מצלי נימוק עקרוני - כאשר מדם טעמיד טכונות ומתקנים כדי להפוך את המדמה למדמת שלחין, אם אתה מעלה בגלל זה את המס פירוט הדבר שאתה מטיל מס על טכונות, מפני שבמדמת עצמה לא קרה דבר. ואם כך הדבר - אפשר להטיל מס על כל הטכונות.

ח. אריאב: זה"כ לוז עורר את השאלה היסודית של האבסורדיות במס הרכוש החקלאי והעירוני. אני טודה שזהו אבסורד, כי כל זמן שיש מס הכנסה אין כל צורך במסים אלה. אלה הם מסים אבכרוניסטיים, עוד מזמן התורכים שאבד עליהם כלח. אבל אם כבר מטילים מס כזה, כל אלה שכל הזמן טוענים שהם הטוטיאיה בנטל מסי הסדינה רוצים לזכות אותם ולפטור אותם ממלוח מסים על אדיה שנותנת יותר יכול והכנסה מהו ההבדל בין מדמת שלחין מוטקת בגרביטציה לבין מדמת מוטקת בצניורות? ומהו הנימוק שהטילו על בננות מס יותר גבוה? - מסוים שמטע זה נותן הכנסה יותר גדולה, פירוט הדבר שגם על מדמת שלחין, שנותנת הכנסה גדולה יותר, צריך להטיל מס גבוה יותר.

א. ציזלינג:

אני רוצה לקבוע ילגבי הטסים שהיו טסילים בזמן שמאלת הטנדט על הדרימ העליה היא פי 2.5, על כמעט כל טאר הטובים העליה היא פי 12, פרט למטעי בגנות שהעליה היא פי 6.

ב) אינני יודע מהי מידת מחקר של חה"כ

אריאב ביחס למצבו של החקלאי; אני יכול לומר שעבוד אדמות פלחה חרבה בטקום טוב טכנים יותר מאשר שטח מעובל בזריעה ומאשר צירוף של רפת פלוס סטפוא בהסקנה. עיבוד שטחי הלחין אין עושים רק בגלל הכנסה יותר גבוהה, אלא בגלל הגדלת התעסוקה, הגדלת היבול וכך הלאה, ולא תמיד זה כתבטא בהכנסה גדולה יותר.

ג) אינני מבין מדוע צריך לתת שיחרור

של 14 שנה להסקעת הון בצורת פרדס ולהסקעות אחרות לא צריך לתת שיחרור כזה. הטח שנווץ לאדם כדי להתפרנס טכנו הוא צדוף יותר כשאינו פרדס, לכן אין שום הגיון בהסבר שנתן חה"כ אריאב.

אני חושב שכל הענין של מט רכוש חקלאי

צריך היה לבטל ביטול מוחלט - אני מסכים עם חה"כ אריאב שזהו מט אנכרוניסטי. אני לא מתכוון בהגדלת הטס על מטעי הדר מפני שאינני תוסך בכל הגדלה של טסים בטח על החקלאות.

ה צ ב ע ה

הצעת חה"כ בדר, להגדיל את שיעורי הטס פי 10, - נדחתה

הצעת סיעת סק"י, כפי שהוגשה, - נדחתה

א. ציזלינג:

אני רוצה להוסיף הצעה האוטרת שכל שטח של עיבוד הטבוסט על יסוד של עבודה עצמית יהיה מסוחרר טכס רכוש חקלאי; הטסים לפי הגידולים ייקבעו על ידי טר החקלאות באיסור ועדת הכלכלה.

ה צ ב ע ה

הצעת חה"כ ציזלינג, כנ"ל, - נדחתה

א. ציזלינג:

מכיוון שמבחינה פורטלית אי אפשר להצביע את ההצעות של הטרכוז החקלאי אני רוצה לבטח אותן כהצעות שלי להצבעה: מטעי הדר, מטעי הדר עכו, מטעי בגנות ובריכות צמחים כפי שהם כתובים בהצעת המטכלה; מטעי פירות טמוג א' עוסדים בשיעורי הטסים כבחוק הקודם.

ה צ ב ע ה

הצעת חה"כ ציזלינג, כנ"ל, - נדחתה

הצעת חה"כ דיין, על שיחרור

התיישבות החדשה טטסים בטטר

5 השנים הראשונות - נתקבלה

הצעת חה"כ דיין, להעלות את

שיעור הטס על מטעי הדר סלירה

מחת ל-1.25 ל"י - נתקבלה

המתיישבות להצעה זו לחה"כ אריאב

האם שיעור המס בנפת עכו יסאר לירה אחת?
 ח. אריאב:
 אני מציעה לא לעשות מבחנה, להטיל את השיעור
 המוגדל על המטעים בכל חלקי הארץ.
 ח. לטון:

ה צ ב ע ה

הצעת חה"כ לטון, כנ"ל, - נתקבלה
טבלת שיעורי המסים, כפי שהוצעה, על
ידי האוצר, בתיקון יחיד של שיעור המס
על מטעי הדריים מלירה אחת ל-1.25 ל"י, - נתקבלה

ט.א. גניחובסקי:
 לפני שנצביע את הסעיף הנוסף שהוסף,
 המסדיר את סיוג וריסום הסוג הנוסף, 4 א"י,
 אני מציע להכניס תיקון בתאריך ולהעתיקו לראש השנה.
 סר עקביה:
 אני מקבל הצעה זו.

ה צ ב ע ה

הסעיף הנוסף, כפי שהוצע על ידי האוצר,
בתיקון חה"כ גניחובסקי - נתקבל

2. חוק הארנונה (המסד הדיון)

סעיף 3

ד"ר לנדאו:
 התיקון המוצע בא לטבוע מנפקים אשר נכסיהם
 סוחררו על ידי האופוטרופוס לדרוש פיצויים
 בעד גזקים שנגרמו לנכסיהם במלחמת השחרור, אם יודע כי אלה נטנו על אויבי
 ישראל או שתפו פעולה אתם.

היו"ר י. גורי:
 אקרא סכתב שטרד החוץ בענין זה. (קורא)

ח. רובין:
 לא בחנתי עדיין את הסעיף הזה אבל נראה לי
 שזהו נושא חדש. אינני מביע כל דעה לעצם
 הענין, אבל זהו נושא חדש טובהק ואני מתנגד לדון בו.

היו"ר י. גורי:
 זוהי תביעה לגיטימית ואז יש למטטלה סתי
 ברירות - או להחזיר את החוק לכנסת או לוותר
 על התיקון.

מכל מקום מתברר שפעם צריך להגדיר מהו נושא
 חדש וטה לא.

ח. רובין:
 אם כאן יתאורר ספק שזהו נושא חדש, אציע עוד
 סורה של סעיפים ודין הצעותי יהיה כדין
 הצעה זו.

היו"ר י. גורי:
 אני מציע להסאיר סעיף זה במיטן סאלה.
 נעבור כעת על יתר הסעיפים ובינתיים נברר
 מה דינו של סעיף זה.

סעיף 4

ח. רובין:
הטטלה הציעה הצעה של ליברליזציה מסוייטת, לא כל כך טרחיקה לכת, כעת היא חוזרת בה טהליברליזציה. אינני רואה הצדקה בתיקון זה טבחיינה עניינית, אני טתנגד לו.

ט. דיין:
האם אני יכול להבין טזה טבהתיטבות החדטה. טשהבנין אינו עולה על 600 ל"י טוויו ינוכה טהטכום הכלול בטט?

ד"ר לנדאו:
לא. בטעיף 19 טל החוק באטור: בעל הנכט יהיה פטור טארנונה מט בנין עירוני או חלק טטנו הטטטט לטטרות טגורים, או בנין חקלאי הטטטט טרובו לטטר טגורים, ולא עלו בטווים בטנת הטומה על 600 ל"י; (ב) כטכל נכטיו החייכים בארנונה, לרבות בנין או חלק בבנין כאטור בפסקה (1) לא עלו בטווים בטום יום טטנת הטומה, על 1000 ל"י.

הטוטחת טל טתי הפסקות האלה היתה נב' הניטן טהיא כעת נוחנת פטור לכי זה, ולא זו היתה הכוונה.

א. ציזלינג:
טה פירוש 600 ל"י?

ד"ר לנדאו:
טורידים טהטווי הטנתי לצורך. ורקו 20% וטת הטכום הנותר טכפילים או כ-10, או כ-12, או כ-14, ולפי הטכום הטתקבל קובעים אט טווי הבנין עולה על 600 ל"י או אינו אולה.

ט. קלטר:
אט אנחנו פוטרים אט בעלי הנכט האלה טתטלום הארנונה וטינו טטלטים אט הנזקים טל הטבנים, בטידה טנפטעו, אינני יודע איזה זכות ענקו לבעלי נכט אלה.

ד"ר לנדאו:
החוק הזה טכוסט על העיקרון טרק הטבוטח מקבל פיצויים ולא טי טאינו טבוטח. הכוונה טל הטעיף הזה היא לא לטפל בטאות נחלאות קטנות טטוויין אינו עולה על כטה טאות ל"י.

ט. קלטר:
והרי יט טאות בעלי נכטים קטנים טזהו כל רכוטט, וטה אט הוא ינזק?

א. הרצפלד:
כל התיקונים הם לטובת האדם הקטן טרכוטו ניזוק. אינני רואה הבדל בין בית טערכו אלפיים לירות ובין בית טערכו 600 ל"י, כי דווקא בעל הרכוט הקטן זהו הכל טיט לו, לכן אט פטרבו אותו טלסלם דטי ביטוח אין פירוש הדבר טפטרבו אותו טלקבל דטי-נזק. אני אומר טבעל הרכוט טטוויו אינו עולה על 600 ל"י צריך לקלם טכום טטלי, אבל הארנונה חייבת לטלם לו פיצויים בטקרה טל נזק.

הינ"ר י. גורי:
אני חייב להפטיק אט הריון בחוק הארנונה, כי בסדר-היום עומדת טאלה טחרת. לפני טבעבור הלאה רצוני לטאול אט ד"ר בדר האט הוא טווטר על הצעתו טלא הוצבעה, בנוגע לתיקון פקורת טט הרכוט החקלאי.

י. בדר:
אני טווטר.

הינ"ר י. גורי:
אנו עוכרים לדון בטאלת נכטי-נפטטים, טאלה טחועברה אלינו על ידי הכנטט. בעקבות הצעה לסדר-היום טל חבר הכנטט אט.

שאלת נכסי נפקדים

ס. ארמון

בזמנו קבלתי על כך שנרשמים אנשים כנפקדים מבלי שהם יהיו נפקדים, אבל עדיין הם בחשבים כנפקדים. בארץ ישנם מאות ואלפים ערבים שחיים בארץ ברשות, הם נחרו לכנסת, יש להם תעודת זהוי, ועם זה לגבי האפוסטרופוס הם נפקדים, אינם קיימים. לכן שאלתי, מה הטעם שאלפי אנשים שנמצאים בארץ וניתנה להם זכות ישיבה ייחטבו כאילו אינם.

(ב) מכאן עברתי לכמה מקרים עברתי והסתמכתי על דברים שנכתבו ב"דבר", שלא הוכחו ושהאפוסטרופוס לכספי נפקדים לא מצא לנחוץ לתבוע את "דבר" לבוררות ואף לא הגיב עליהם. כדי לרענן את זכרוכם אקרא קטע מדברי שנאסרו מעל במת הכנסת בענין זה. (קורא)

האפוסטרופוס הודיע שלא החכיר אף דובם ליהודי באיזור הממשלה הצבאי, פרט למקרה אחד של יני מסטרה, שהחזיק אתם מתבטל בזמנים אלה. (קורא קטע מדברי האפוסטרופוס מתוך הפח טוקול)

או בא-כוח "דבר" מסמיץ, אז אינני יכול להבין את הסלחנות הזאת של האפוסטרופוס. אם הדבר הזה נכון, אני מבקש תשובה: האם הפירוט שנמסר בעתון "דבר" נכון או אינו נכון? האפוסטרופוס אומר: ייתכן שגם לערבים. נתנו שטחי קרקע גדולים במקרים מסויימים; אני שואל: מדוע חבר הכנסת חמדון, למשל, צריך לקבל 100 - 300 דונם כיוצא מן הכלל, בו בזמן שאחרים, שאין להם קרקע, צריכים לקבל 30 - 25 דונם? יאסרו: מפני שרכוש זה היה שייך לו קודם; אך הלא אותו דבר טוענים גם אלה שלא הוחזרה להם הקרקע?

יש דברים שמכתימים אותנו, ואחר כך אננו מדימים קול צעקה, למה הטיעוץ הערבי מתלונן. אננו עוסקים בדיון נפשות, כי לגבי הקלאי קרקע זה דיון נפשות.

(אחרי כן רשמה שה.)

האפוסטרופוס אמר לפי דו"ח זה, כי יתכן וצריך להכניס שנויים בחוק על מנת שאפשר יהיה לתת קרקע לאנשים שקרקעותיהם נלקחו מהם. יתכן שאי-אפשר להחזיר להם את קרקעותיהם הם, אך אם גם במקום קרקע בבעלותם נותנים להם קרקע בחכירה, זה יותר מדי. היה לכך מקום כאשר לא היה עוד בכלל בעלות פרטית על הקרקע במדינת ישראל, אך אין לכך כל הצדקה במצב הנוכחי. תנאי החכירה אינם ידועים כם כן. אמנם נאמר לנו פעם כי צריך לטנות כאן דבר-מה, אך עניין זה נמשך כבר שנים.

ידוע שקיימת בעיה של בדוים בנגב. ברור שהם לא היו שותפים לצבאות הערביים, אלא בצמה מקרים אף נחננו עזרה לקבוצים שלנו, ביניהם דורות, רוחמה וצאליים. הם גורשו מעל אדמותיהם מטום שלא היו להם תעודות בעלות על הקרקע. העברתם מעל קרקעותיהם יצרה בעיה חדשה של הבדוים בנגב. הם ישבו על קרקעותיהם עשרות דורות. אי אפשר גם לקחת חלק מאדמותיהם וגם לא לתת להם אפטרופיות לעיבוד אינטנסיבי של הקרקע ובידיהם.

כעת אני רוצה להתעכב על הסעיף המדבר על העקרונות בחלקת קרקע לערביים. כיצד יתכן שלתור זה נכנסים גם "ישובים כפריים שלא זזו ממקומותיהם"? כיצד לקחו את הקרקע מאנשים שלא זזו ממקומותיהם לעולם ולא היו נפקדים?

הייתי רוצה לשמוע כיצד רואה האפוסטרופוס את העניינים הללו. כיצד אפשר להקנות לאזרחים במדינה שאינם נפקדים, את ההרגשה כי במדינה זו יש דין ויש דיין, יש יוסר ויש צדק? זו איננה בעיה של עוול שנעשה לכמה וכמה אנשים; זוהי בעיה מדינית, כי מדיניות זו הופכת מיעוט של 15% לגייס חמישי בתוך המדינה. ישנם רבים המוכנים לבחוש בקדחה זו ואנו איננו מעוניינים בכך. אני מציע שועדת הכספים תדון בכך, או שתוקם ועדת משנה שתדון על סמך כל החומר ותסיק מסקנות, כדי שחוכל לבוא ולהודיע בקומה זקופה: על העוול שנעשה בוא יבוא על תקונו!

מ. שטנר:
בהשגותיו של חבר הכנסת ארם שני חלקים: חלק אחד נוגע למצב החוקי ואילו החלק השני מדבר על אופן הבצוע במסגרת החוק.

אין זו זכותו ואין גי' בסמכוותו של גוף מוציא לפועל; לפעול אחת מאשר נקבע. שהוצא על ידי הכנסת. לגבי הנפקדים-הנוכחים קובע החוק ~~בשנת 1948~~ בסעיף 1(ב)(3): "אדם שהיה אזרח ארץ-ישראל וי... מוגוריו הרגיל בארץ-ישראל: א. למקום שמחוץ לארץ ישראל, לפני 1 בספטמבר 1948, או ב. אל מקום בארץ ישראל שהיה מוחזק אותה טעה בידי כוחות שבקטו למנוע הקמת מדינת ישראל או שנלחמו בה לאחר הקמתה - אדם זה הוא נפקד". נכון שהיו אנשים אשר לאחר שברחו ניסחו והצליחו לחזור או להסתנן. כיום הם נמצאים במדינת ישראל, ולפי החוק הם נפקדים. לאפוסטרופוס היתה הסמכות והחובה לספל ברכושם כברכוש שאר הנפקדים. נכון הוא שבמרוצת הזמן נוצרה בעיה של נפקדים-נוכחים. בדברי עמדתי על השאלה הזאת והודעתי כי הממשלה עשתה צעד חשוב וכבד על ידי כך שהודיעה בכניסת כי היא תשווה את כל האנשים הנמצאים במדינת ישראל כחוק, לגבי קבלת פצויים בקרקע או בכסף או בשניהם יחד, לפי חוק רכישת מקרקעין. כלומר, אם גם נמכרה קרקע של אדם כזה לפי חוק נכסי נפקדים ואין חובת מתן פצויים בקרקע או בכסף לפי העקרונות שנקבעו בחוק רכישת מקרקעין - תנהג הממשלה לגביהם כאילו אינם נפקדים והם יהנו מכל הזכויות שמקנה חוק זה.

סנית, המטילה הודיעה כי היא תסחרר נכסים עירוניים ופקדונות של אנשים היושבים במדינת ישראל. פעולה כזאת נעשתה בגלפי מקרים ובמסד על כך לוועדת הפנים של הכנסת. ייתכן שיסגם מקרים בהם אנשים הוכרזו כנפקדים בטעות, מבלי שיהיו נפקדים אפילו ~~הודעת החוק~~. במקרים אלה ישנה אפשרות, על ידי פניה לאפוטרופוס על נכסי הנפקדים, לקבל אסור ~~א~~ שהאדם אינו נפקד. עם לפי דעת התופע האפוטרופוס לא י הג כדין לגביו, זכותו לפנות לבית המססט ובאם הצדק עמו, מכריז עליו בית המספט כי איננו נפקד. היו מקרים כאלה.

עירוניים : מסתם כך אני אומר שאפעולות שנעשו על ידי המטילה בטוח שחורר נכסים/ובמסד מתן זכויות מלאות לקבלת פיצויים בטוח הנכסים החלקאיים, פעולות אלו מספיקות מבחינה מעשית כדי ליטב את הנבייה של נפקדים -נוכחים, ללא צורך בפעולות חוקתיות דרסטיות. זו היא בעיה מתמדת, כי אנו עומדים ויכולים עוד לעמוד בפני כניסה מכוונת והסתננות מתמדת של מאות אנשים למדינה דרך גבולות הארץ. מבחינה מעשית אני חושב כי פעולות אלו צריכות להספיק.

בקטר לכך התעוררה בעיה חוקית התובעת את פת רונה, והעיר על כך גם חבר הכנסת ארם. לפי חוק רכיסת מקרקעים אנו רשאים במקרה של העברת בעלות, לתת קרקע אחרת במקום הקרקע שנרכסה לפי חוק רכיסת מקרקעים. אין זה נוגע למקרים בהם מחזירים קרקע תמורת קרקע שהועברה לפי חוק נכסי נפקדים. לדעתי יש להכניס תיקון בחוק שיאפיר לרשות הפתוח לתת קרקע בבעלות תמורת קרקע שנרכסה לפי חוק נכסי נפקדים. אני מסכים עם חבר הכנסת ארם שבמקרים אלה יש הצדקה לתת קרקע בבעלות, פרט למקרים יוצאים מן הכלל של ~~אחמט נוקר~~. אני מקוה שהצעת חוק זו תעובד ותובא לדיון ליד סולח' זה.

טוג סני של האסמות נסובו על כך, שלא בהגנו כדין בקרקעות שהיו בידי האפוטרופוס. קודם כל אני רוצה לומר באופן כללי שאין לבוא בטענות לאפוטרופוס על סמתוך רכוש של קרוב ל-3,5 מליון דונם נטאו לצורך מתן פיצויים שטח כל כך מצומצם. אנו סמחים שהיה בכוחה של ההתייטבות היהודית החדשה ליטב כמעט את כל הקרקעות שהיו פנויות למטרה זו. האפוטרופוס הסתדל לתייע ככל האפשר למפעל התייטבותי זה. גם חבר הכנסת ארם ימכים שאפילו ילדינו אין לבוא לאפוטרופוס בטענה מסוג זה. הטטחים שיסגם בכפרים הערביים וכן הטטחים המעובדים היום על ידי מטעי האומה יספיקו לתשלום הפיצויים לפי חוק רכיסת מקרקעים לאלה שקרקעותיהם נרכשו לפי חוק נכסי נפקדים. אני מאמין שבמציאות בוכל למצוא פתרון לסאלה זו, אם כי אינני אומר שפתרון זה ינתן ברחבות. בכלל אין לנו קרקע ראויה לעבוד ברחבות. לדעתי צריך לעשות מאמצים גדולים מאד כדי להרחיב את ממדי הקרקע הראויה לעבוד. נסתדל להסכיא חלק מן הפיצויים בכסף המגיעים לאנשים אלה, בסידורי הסקאה ובאינטנסיפיקציה של הטטחים שטס לעמדם, על מנת שיוכלו להתפק בטטחי קרקע מצומצמים יותר לצורך מחיתם.

אסר לבדואים בנגב, אין כל כוונה ליצור עבורם תנאים שיאלצו אותם לעזוב את מדינת ישראל. להיפך, הכוונה היא לתת להם טטחים וסידורים כאלה שיאפשרו להם להתפרנס במקום הסצאם. אני בדעה טיס להכיר בזכותם של הבדואים בנגב שעבדו טטחים במסך 10 שנים רצופות, כטטחים הטייכיח להם גם לצורך קבלת פיצויים, אם כי שאלת הבעלות על הקרקע בנגב לא הוסדף אף פעם. אם לא יקבעו זאת במיוחד, לא יהיו לאותם ה-11 עד ה-14 אלף הבדואים בנגב כל זכויות. מבחינה חוקית הם ייחסנו רק כאנשים שעבדו זמנית קרקעת טכיום אינם מעבדים אותה עוד. לכן אני אומר טיס להכיר בזכויותיהם בתוקף העובדה שהם עבדו את הקרקע בעבר במסך 10 שנים. סנית, הם צריכים לקבל קרקע למחיתם, עלינו לעשות מפעל יחיד במינו במזרח התיכון: להעביר בדואים להתייטבות קבע. זה יהיה לטובת הבדואים וגם יאפשר צמצום טטחי הקרקע שיועמדו לרשותם. זה לא ייעטה ניום אחד. אינני יודע גם אם זה יהיה לרצונם של כל הבדואים.

ישיבת ועדת הכספים

1.6.54

המסך דברי ס. טטנר

ס.ה.ס

איני אומר גם כזה תנאי לסידורים, אם הם לא ירצו, או לא נוכל לסדר אותם בהתייטבות קבע, גם אז לא ייתכן שלא ניתן להם קרקע כדי שיוכלו להמסין באורח חיייהם בצורה טובה הם חיים עכשיו, על כל פנים מצדנו ישנה כוונה להסדיר את בעית הבדואים בנגב. אין להתעלם מכך שבקשר לסידורים מתעוררות גם שאלות בטחונות חטובות ומטובכות, שתקבענה לא בטעם את הלוקציה של הבדואים בנגב. אנו יודעים שזוהי בלייה בטחונות ממדרגה ראשונה.

היו"ר י. גורני:

אבקש להשיב גם ^{על} טענתו של חבר הכנסת ארם, כי חולקו כאן קרקעות של מאות דונמים לאנשים הקרובים למסל הצבאי.

מר טטנר:

ישנם דברים רבים שאני מסכים להם גם כשהם נשמעים כדברי בקורת. אני מצטער שלא נזכר כאן בא כח מסוד החקלאות המחכיר למעשה את הקרקע. לפניכם הונח דו"ח מפורט כיצד הוחכרה הקרקע על ידי מסוד החקלאות.

בפעם הקודמת כבר מסרתי על קבוצת

קצינים מן המסורה שקבלו סמך מתוך הסטחים של ^{על}מדינת ישראל, מטעמי-האומה, והם חסבו לעבד סמך זה וליצור לעצמם לעתיד מסך בו יתבטלו. ענין זה לא עלה יפה. בטעת הדיון כאן אמרתי שעומדים בפני ביטול החוזה. למעשה החוזה בוטל והסמך חוזר ל"מטעמי-האומה". בעצם אני חושב שיש להתחס ברצון לתופעה שאנשים הנמצאים בסירות הטרינה מחפשים לעצמם קצו לקרקע, אפילו אם הכוונה רק לעתיד. אולם פרשה זו כאלעצמה חוסלה, אחרי כן צמח חבר הכנסת ארם מאמר מתוך "דבר" ואמר כי צריך היה להכחיס את הדברים באם אינם נכונים. עלי לומר כי הכנו דו"ח מפורט בקשר לכל החומר, אך לא היה לנו אז זמן ואין לנו המנגנון המתאים כדי לספל ביחסים עם העמותות והכחשות מסוג זה. מתוך החומר שהוכן תוכלו לראות שרוב החלקות שנמסרו לחוכרים הן חלקות קטנות. מתוך 1805 חוכרים סך הכל קבלו מצד אחד 1208 חוכרים סטחים של עד 20 דונם ומאידך, רק שלשה קבלו סטחים שבין 101 ל-200 דונם, ורק אחד קבל יותר מ-200 דונם. ידוע לי שהקצין אשר דובר עליו ב"דבר" הגיש תביעה מספסית על מה שהיה כתוב באותו מאמר. הסטחים שהתחברו להם נמצאים באזורים אשר הצבא התנגד שנתחבר אותם לערבים, ויהודים אחרים לא רצו לחכור אותם. אמנם מאסמים אותו שהעסיק פועלים ערבים, אך אין זה דומה לחוזה חכירה שבדומים לאדם, הסקנה לו, למספחתו ולפועליו זכות לסבת במקום. על כל פנים צריך להבין כי מטעמי בטחון אי אפשר להחכיר כל סמך שהוא לערבים, וישנם סטחים שאפשר להחכירם רק ליהודים.

אני מסכים להצעה שתהיה ועדת מטנה,

ואנו מוכנים להביא בפניה את כל החומר. איני מוכן לומר שמתוך רבבות פעולות לא יתכן שהיתה אצו שהיא פעולה בלתי נכונה. אני יכול רק לומר כי במדה והובאו לידענתנו מקרים כאלה אם כל הפרטים הדרושים, או אם יובאו להבא מקרים כאלה ויתברר שנהגנו בניגוד להוראות ובניגוד לחוק, נאחוז בכל האמצעים הדרושים כדי לתקן את הפגום. אין אני יכול להסכים לתאור שניתן על ידי חבר הכנסת ארם, כאילו לקחו את כל הרכוש הזה ומסרו אותו לנכבדים ערביים או יהודים טעון בו עסקים והתעטרו על חשבון חוכרי המטנה והעמלים. תאור זה הוא רחוק מן המציאות. התמונה בכללה אינה נכונה, אך עם זאת לא אלהיר הצהרה שאני מסוכנע מראש כי אי אפשר להצביע על איזה שהוא מקרה מסוג זה.

בענין הקואופרטיב אני מוכן לערוך

בדיקה. אין זה מן הנסוג שהיתה קניה לאחר שהקרקעות כבר הוחכרו ואין להוציא קרקעות מידי חוכריהם, גם אם אחרי כן מתברר שמהתחלה צריך היה לנהוג אחרת.

ט. דו"ח:

אני רוצה לטוחח פעם בהרחבה על ענין זה בינינו, כי במליאת הכנסת הדבר

לא ניתן.

הערבים לחמו בנו, ברחו וחזרו. הם חוזרים עד היום, ומתרבים והולכים בארץ. בינתיים עלו לארץ 600-700 אלף יהודים ניצולי הנאצים. ברור שהוטבנו יהודים אלה על הקרקע ככל שיכלנו, והקבוצים של חבר הכנסת ארם עשו זאת לא פחות מאחרים. אם מעבדים כיום 3,6-3,7 מליון דונם, הרי אני אומר כי אין כבר כמעט אדמה ראויה לעיבוד אלא לאחר הכשרה טיובה. הטעם בולט עוד יותר בערים, כי הערים הערביות הנטושות מלאות יהודים. אני רק דוגמא אחת - צפורה. צפורה הייתה עיר ערבית טהורה, וכעת יש מוטב וקבוץ על אדמותיה. על ידי זה, במגדל עסק, יושבים 600 יהודים ואין לרשותם אפילו רבע דונם קרקע. זוהי מין מעברה. בינתיים הסתננו הערבים שגרו סם לנצרת, וביטנם בנצרת הם רואים לפנייהם את בתייהם ואדמותיהם מעובדות על ידי אחרים. אני מבין את הטרגדיה של הערבי הרואה את אדמתו שאינה עוד ברשותו, אך איני רואה את הפתרון לכך. אילו חבר הכנסת ארם היה מציע להחזיק אותו יהודי מצפורה או ממגדל לגיטד וארסה, הייתי מתייחס לזאת כאל הצעה. אם הוא אינו רוצה להציע את זאת, עליו להודות כי אין פתרון. בעירק ובטאר ארצות ערב יש די קרקעות ודי אפשרויות לניצולה. האם נשלח לסם את היהודים? הלא גם אתה תובע התייטבות ועליה, ובצדק, כי יש עוד בארצות רבות יהודים נרדפים ותלויים בטעם הפוליטי הפנימי. לאן נביא אותם? - להתייטבות על קרקעות אלו? חבר הכנסת ארם טוען בכל פעם שאנחנו גוזלים. אם זוהי הגיטה, אפשר לוטר כי הציונות בכלל גזלה את הארץ מן הערבים. אם אתה מאמין כך, הסתלק מן הציונות! אני יודע כי בדרך כלל אתה הגון וישר, אך כאשר באים לדבר על ענין פוליטי אתה נעשה לא מובן. יהיו פיך ומעטיך שווים, כי מעטיך הם כמעטינו. הטר לאנטי צפורה סיפנו את האדמה כדי להחזיר אותה לתושבי צפורה הקודמים שהסתננו חזרה לארץ ויושבים עכשיו בנצרת. אך אתה אינך אומר כך, ומטיף אתה תובע עליה יהודית והתייטבות חדשה שאינה יכולה להיות אלא על האדמות שלהם, דלכן איני יכול להבין אותך. ודאי שזוהי טרגדיה; זו טרגדיה אישית של כל אדם, אם כי איני יודע אם זו טרגדיה של כל העם הערבי, כי הוא איננו מוגבל בתחומי פלסטינה. הטרגדיה של ניצולי גיטו וארסה גדולה מן הטרגדיה שלהם, סטני טעמים: מסום שהם נרדפים בכל העולם ומסום שאין להם מקום אחר לפנות אליו. לערבים יש ארצות נרחבות מירטבות על ידי אחיהם הדובריכ בשפתם; אדמותיהן עסירות במים ויכולת הקליטה שלהן גדולה מאד. ודאי שאם האיס בולד בצפורה ועליו לעבור לעירק, ארהי עברו טרגדיה אישית. אך לאן תעביר את היהודי שסרד טגיטו וארסה שבכל פעם אנו מעלים את זכר גבורתו? אם אתה ציוני, לא יתכן שדברייך אטת כאשר אתה מדבר כך.

איני מקבל את דעתם של אלה האוסרים

שאם נפצה את הערבים וניתן להם כל מיני זכויות, לא תהיה סכנה שהם יהוו גייס חמטי. אנו חיים בארץ זה עשרות בסנים, ויש לנו בסיון עם הערבים שהתעטרו בפתח תקוה, ואו אלה שגרו יחד עם יהודים בצפת ובחברון. דוקא אלה שהעניקו להם מכל טרב היו הגרועים ביותר בפרעות ביהודים. כך יהיה גם אם תהיה שוב מלחמה, כי הרגט הלאומי גובר על חסיבותה של ההעבקה החוסרית שניתן להם. הרגט הגזעי חי בלבו של כל אדם. איני אומר שאנו היינו אחרים בטקוטם, אך זוהי העובדה וצריך להכיר בה.

בקטר לבדוים בנגב, דבר ידוע הוא

שהם עוברים מסקום לסקום וגרובים את רכושם של הקבוצים והמוטבים שבאזור, ואף פוגעים בחיי תושביהם. זהו הגייס החמטי, והמלחמה נטושה. עלינו לכבוט את הנגב ולייטבו. הם פיזרו את אהליהם על סטחים נרחבים ולנו אין כל שליטה עליהם. חבר הכנסת ארם טוען שצריך להחזיר את הטעב למדמותו; לסם מה, כדי שירצחו את אנשינו ולא יתנו לנו סנוח?

גם אני מתרעם על כך שהחכירו קרקעות לקצינים, אך לא טסום שלדעתי צריך היה להחזירן לנפקדים-נוכחים, אלא כדי ליישב עליהן יהודים. גם אני תובע להפסיק את ההחכרות לאנשים שאינם מעבדים אותן בעצמם וקונים לעצמם זכויות על הקרקע על ידי העסקת פועלים, ביחוד פועלים ערביים.

א. ציונינו:
מאחר שטרם סטנר הודיע כי הוא מוכן להסכים להקמת ישיבת ועדת טסנה שתבדוק את הדברים ותציע לוועדת הכספים מסקנות, אני נכון להסתפק בכך גם כן.

לא אני ולא חבר הכנסת ארם זקוקים לתעודת נטמנות לציונות, אולם אני רוצה לומר מה מסריד אותי. העם היהודי לא בא לבנות את עצמו על יסוד קפוא זולתו. אנו מכריזים על אטת זו מצום קיום הציונות. אני לקחתי זאת תמיד ברצינות, וחשבתי שגם דיין אומר זאת בכנות. מלחמה היא מלחמה ומאמר מתנגשים בך אתה מטיב ויש מסקנות טכר. אין אני טעית להחזיר את המצב לקדמותו. כיום ישנה מדינת ישראל ואני מאמין : : : כי היא תגיע לגבולותיה המלאים. אין אני חושב כי פרוט הדבר גולה הערבים הנמצאים בטטחים ההם. אני מקוה כי נגיע לכך בטצב של שלום. יתכן גם שנגיע לכך בטצב של מלחמה כתוצאה מהתקפה עלינו, אך אל כל פנים אין בכוונתי שיש להתקיף כדי להטיב את זאת.

יסום בארץ 170-180 אלף ערבים, ואין לראות אותם כאחראים לאפשרויות מציאת הפתרון לעלייתם של מליון, טני מליון או טלטה מליון יהודים נוספים. לדעתי הם אינם טהורים מעצור. יתכן שייטצאו ביניהם בוגדים, אך יתכן טכאלה ייטצאו גם בין היהודים. בתור כלל יש לקבוע כי זכותם לטויון במדינה הזאת. אני תובע טויון לערבים ומלחמה בבוגדים. אני דוחה את תורת הגזע. אם נבנה את המדינה על יסוד תורת הגזע, אין תקוה לעם היהודי. אני רוצה 180,000 ערבים אלה יהוו יסוד קונסטרוקטיבי מתפתח, יסוד לסלום ולא למלחמה. לדעתי אין טטט בכל האבולוגיות של דיין, כי הן קטורות בנטיבות אחרות וביחסים סוציאליים אחרים.

הערבים חיים בארץ הזאת ללא חופט, והגבלה זו אינה נובעת טטעטי בטחון ולא מתוך אינטרסים של עליה. אם ישנה טכנה בטציאותם של ערבים ליד הגבול, אין מפתחים טכנה זו על ידי מסירת החכירה ליהודים שאינם יוסבים טם אלא מוטיבים על האדמה פועלים ערביים. כן איני טבין מדוע מותר לתת לקצין מטטרה יהודי טטח של אלף דונם, ואסור לתת טיחים גדולים לערבים. אם מותר לאלה, מותר גם לאלה. אלף דונם אדמה טהורים נוטט להתייטבות, לפרנסה ולפיתוח, בין טהם בידי יהודי ובין טהם בידי ערבי. אין רטות להכריז אל הפקעת זכויותיהם של הערבים בעלי הקרקעות. נזדמן לי לטפל בטני מקרים של תביעת ערבים לקרקעותיהם, ובטני המקרים היה ענין אקרונני. עקב ברורו של הענין הראטון הגענו לידי חתימת הסכם בתחוטי מפלגתנו, בו נאמר כי אין לסנות את המצב הקיים, גם אם הוא פוגע בערבים. על הסכם זה חתם גם חבר הכנסת רוטתום בטטוני. עם זאת, צריכה הקרן הקיימת לתת לערבים אפטריות קיום. במקרה הטני היה מדובר על ערבי טנבעלותו נטצאו לפני כן טטונים דונם. אין הוא בא בטענות למדינה על טהפרדט שלו בעקר וצבורות הטסקאה הורחקו, אך הוא טואל מדוע מחזירים לו 30 דונם בטקום 80 דונם. הוא לא יצט את הארץ יש לו טטפחה בת טמונה נפטות, ואין הוא תובע להחזיר לו את אדטתו הקרדטת דוקא. אני מטכים לחוק של הגבלת טטחי הקרקע, אך רק בתנאי טהוא יהיה כללי ויחול גם על יהודים. לכך לא יטכים חבר הכנסת דיין, בגלל חכירו בקואליציה, הציונים הכלליים. אמנם לפי הטטטיטטיקה יש רק ערבי אחד טקבל יותר ט-200 דונם, אך אין לגטת לענין זה מבחינה טטטיטטית. עובדה היא טפאריס חטון טקבל טטח טיכול היה להטפיק ל-25 מטפתות ערביות. אם אין מלאיטים את הקרקע, צריך להחזיר לכולם, ולא רק לטוג טטוויים. האם אצל פאריס חטון האינטטינטקט הגזעי אינו פועל?

לדעתי יש להסיר את ההגבלות הקיימות לגבי חופש התנועה וזכויות העבודה של הערבים. שנית, יש לקבוע עקרונות של סוויגן לחלוקת הקרקע. כיום נותנים 30 דונם למי שהיו לו 80 דונם, ו-500 דונם למי שהיו אלפיים דונם. האם סוויגן פורמאלי כזה מאוי להיקרא צודק? לאה שהיו אריסים ללא קרקע מסלהם, אין נותנים כלום.

לכן אני אומר כי הדעה שהביע חבר הכנסת דיין איננה ציונית. היא עומדת בסתירה למסורת הציונים ולאיינטרסים הציוניים. העובדה שהיא גם לא-סוציאליסטית וגם לא אנושית, אינה מסעטת את העובדה שהיא גם איננה ציונית.

אשר להצעות, אני מקבל ברצון חלק מן ההסברים שמסר מר שטנר ואת ההודאה כי נעשו ודאי גם שגיאות, כי אין זה אלא אנוסי לשבות.

מ. בן ראובן:
לדעתי עלינו לחזור לתחום הבעיות הקונקרטיות שלגביהן יש לנו סמכות לדון ולקבל מסקנות.

בדסה לי ספרט לנקודה האחרונה שבדברי חבר הכנסת ארט, מצא מר שטנר ברוב הנקודות מידה של צדק. לגבי חלק מהם הוא מצפה לתקון החוק, ולגבי חלק אחר הוא מבטיח בצווע יעיל יותר של החוק הקיים. אני סוגל את עצמי האם ועדת מטנה זו טיט להקיסה לפי כל הדעות, תסכם עבודה בהמלצות או הצעות קונקרטיות להכנסת תקון במצב הקיים, לפחות בשטחים שלגביהם אינם קיימים חלוקי דעות רציניים - או האם נסתפק טוב בסכום כלליסטי לא יוטיף להתעניין בו והמצב הנוכחי יימשך מבלי שטיסהו יהיה אחראי להכנסת התקונים הדרושים. בסמכותו של האפוסטרופוס להציע תקונים בחוק, כאשר הוא חושב שהם רצויים. איני מבין מדוע הוא אינו עושה זאת, אך אם אין רצונו בכך, נוכל אנו להציע תקונים בחוק, או להמליץ בפני מר האוצר שהוא יציע אותם. אי אפשר להסתפק בכל פעם בהסבר על מה שרצוי היה לעשות, מבלי שהדברים ייעטו.

בנוגע לנקודה האחרונה, איני יכול לומר כי שוכנעתי באופן מוחלט על ידי תשובתו של מר שטנר. ברובן המכריע החלקות המוכרות הן קטנות, אך גם כאן יתכן שאחת מהן כוללת את הבאר המספקת מי הסקאה לכל הסביבה ודוקא חלקה זו נמטרה ליהודי הקרוב למטסל הצבאי, היושב בתל-אביב ונותן לערבים הספנים אפסרות להשתמש במי הבאר תמורת סליט מן היבול. לי בדסה כי כל פרסת חוזי החכירה שנעשו לא כנין. ראוייה לטפול, כי היא הטילה כתם על שם המדינה בעיני הצבור. הרבה יותר בריא לנקות כתם כזה באופן פומבי מאשר בחדרי מסרדים. הרוסס הוא בדרך כלל מוגזם והוא יוצר רוגז מיותר ושנאה, המכבידים ללא צורך על היחסים המתוחים בלאו הכי. הייתי רוצה מאד שיימצא פורום - מטעם הטטסלה או אולי יחד עם מוסד מטעם הכנסת - שיברר את התלונות הללו ויביא את המסקנות בפני הצבור לאחר שיתוקן מה שיט לתקן, וייסדה כתם זה מעלה שמה של המדינה.

מ. קלמר:
אני מסכים להצעתו של חבר הכנסת בן ראובן לבחור ועדת מטנה. קשה להסלים עם

כך שחברי כנסת מעטידים את מוסדות המטסלה באור של גוזלים וגנבים. אילו הכל היה כסורה בארץ, יתכן שחבר הכנסת ציזלינג היה צודק. אולם הטילונ עלינו מצב חרום ומלחמה, ובמלחמה קשה מאד לבדוק איזה ערבי נאמן ואיזה לא. אם מטעמי בטחון אין להחזיר אדמוי מטוייסות לערבים, הרי נימוק זה הוא המכריע. לכן אין זו שאלה של תאוריה ציונית, אלא של מציאות ושל סקול טובת המדינה. איני יודע מהו כעת מספר המסתננים, אך אין לי ספק שאם יודע שאנו מחזירים לכל הערבים את קרקעותיהם, יסתננו עוד אלפים רבים לארץ ויתבעו החזרת אדמותיהם. מאידך, נאמר לא פעם כי יש להעביר את כל האדמות הללו מן האפוסטרופוס למסגרת רשות הפיתוח או הקרן הקיימת. איני יודע מהי

מידת ההתקדמות בכיוון זה.

מר סטנר:

הכל כבר הועבר.

מ. קלמר:

אין אני אומר שלא צריך לשלם פצויים, אך יש הבדל בין תשלום פצויים ובין החזרת קרקעות. בקטר לספול בקרקעות, דעתי היא שרשות הפיתוח צריכה לעסוק במכירה ומילוי הקרן הקיימת צריכה לקבל על עצמה את פעולות ההחכרה, כי לפני מוסדות אלה יש נטיון רב בטסחים אלה. כיום ישנן בארץ רשויות רבות המטפלות בקרקעות, והדבר גורם להוצאות מיותרות. ועדת הכספים חייבת לתת פעם דעתה על כך.

ה. רובנין:

לדעתי אין לכלול בדיון זה את בעיית המסתננים. הסדור כאן רק על נפקדים-נוכחים, כלומר על אנשים הנמצאים בארץ כחוק. אני חושב כי דיון פומבי בעניין זה אינו עשוי להביא נזק. המצב העובדתי מזיק הרבה יותר מן הדיון עליו. אין זה חידוש שקיים מצור ומצב חרום. שמעתי מפי מר סטנר שקיימת מגמה לסגור פתרון לבעיות אלו ולהסדיר אותן באופן חיובי. הייתי מסתמך אילו ידעתי כי המטלה כולה מתייצבת מאחורי הודעה זו, ושהיא תתורגם לספת מעשה.

אני מבחין ארבע בעיות: א. נפקדים-נוכחים; ב. חוק רכישת מקרקעין; ג. אדמות שנלקחו בטעות; ד. בעיית הברזים בנגב. לגבי הסעיף הראשון יש בידי האפוסטרופוס מסכומים מספיקות: הוא יכול לתת בחלק ביכור של המקרים תעודה המאשרת כי האדם אינו נפקד במובנו של החוק. בכל אופן צריך להיות ברור כי אדם הנמצא בארץ כחוק, חדל להיות נפקד. לפי החוק הקיים אם מכריזים על אדם כי אינו נפקד, יש להחזיר לו את רכושו או את תמורתו. היה זה לטובת העניין אילו מר סטנר היה אומר תוך איזו תקופה יוכל להסדיר את הדברים, כי בינתיים שטענו רק הצהרה כללית.

לגבי הסעיף השני, חוק רכישת מקרקעין, יש לתקן את החוק לאור הדיון שהתנהל בוועדת החוקה. אחד הקריטריונים בחוק הוא, שביום מסויים לא היתה האדמה מוחזקת בידי האיש הטוען לבעלות. כל חברי הכנסת שעסקו בחוק זה יצאו מתוך הנחה ששאלה עובדתית זו תהיה בתונה לבקרתו של בית הדין הגבוה לצדק. התברר כי בית הדין הגבוה לצדק אינו בודק זאת. דבר זה נתון כולו במסכתו של סר האוצר, והוא מוציא את פסק דינו מבלי להרבות להתעניין במקרה עצמו. אם הוא מוציא תעודה לפיה לא היתה האדמה מוחזקת על ידי האיש בתאריך המסויים, אין הוא יכול לערער בפני שום מוסד מספסי. אני חושב שגם עניין זה יש להסדיר במהירות.

לגבי הברזאים, הרי תנאי חייהם של

לק מן הברזאים הם כאלה, שעל מנת להתקיים הם נאלצים להתפרנס מפרנסות בלתי חסרות, כלומר הברחה. היו ודאי גם סיבות אובייקטיביות שהביאו למצב זה, אם כי אין לי ספק שבמידה רבה זה נגרם מחוסר תשומת לב. על כל פנים יש לסיים פרשה זו ובמהירות, על ידי כך שתינתן לאנשים אלה אפשרות להתקיים. הבעיה היא חסורה, כי היא נובעת לאוכלוסייה גדולה יחסית. אני יכול להבין אם אומרים שאי אפשר להחזיר אנשים בדיוק למקומותיהם הקודמים, אך צריך לתת להם אפשרות קיום. אני גם רוצה להדגיש את חשיבות הבצוע המהיר, כי רק הוא עשוי למנוע ביצול בלתי הוגן של פרשה זו על ידי יהודים וערבים כאחד.

ח. למדון:

אין אני מכירה היטב את החוק, ולכן
אסתפק וכסה הערות.

בעקבות דבריו של חבר הכנסת בזראנו
אני רוצה להעיר כי לא יתכן שהמים יהיו ברשותו של אחד החוכרים.
גם בענין מסירת החכירה לאותו קצין, אין לכך חסינות אם הוא היה
יהודי או ערבי. אני מקבלת את ההודעה שהענין לא היה בסדר ושהוא
יתוקן.

אני חושבת כי צריך להחליט באופן עקרוני
אם יש לעודד החזרת פליטים ערביים. יתכן מאד שבמסגרת איחוד הטספחות
יכנסו טוב באופן חוקי לארץ מאות ערכים שלחמו בנו ועזבו את המדינה,
ובכל זאת ימצאו לעצמם מאה עדים שהם היו כסרים ויתבעו זכויות של
נפקדים-נוכחים באם תועבנה להם בינתיים. יש לסיים פעם אחת ולתמיד את
פרשת הנפקדים שאינם נפקדים, לאחר שכל המקרים ייבדקו אחד-אחד.

הרגיסות שלנו לשמע כל מקרה של
פגיעה בזכויות התושבים הערביים היא טבעית ומונבת. לכן צריך לאפשר
בדיקה של כל מקרה ומקרה, על מנת שלא תהיה הרגשה שקיים דכוי.

א. הרצפלה:

לדעתי חבר הכנסת ארם עשה לעצמו מלאכה
קלה מאד על ידי כך שהוציא את כל הבעיה
המטרידה הזאת והעמיד אותה לדיון פומבי. אך לדעתי גם המקלים וגם
המחמירים חותרים לאותה מטרה של תקון המצב הקיים. השכל הישר
מחייב שיש צורך בהכנסת תקונים בחוק. הבעיה הקשה ביותר היא בעיית
הנפקדים-הנוכחים.

בעיית רכישת המקרקעין נפתרה באופן
חיובי. כל הקרקעות הללו הועברו לקרן הקיימת והיא תמצה את החוק.
איש מאתנו לא יציע לחדש טוב את הדיון בחוק הזה. תסלומי הפצויים עבור
קרקע מגיעים ל-10 מליון לירות סיניטום, ולכן אני מציע לא לחדש את
הדיון על חקק רכישת מקרקעין.

אין ספק ששאלת הנדונים בנוב צריכה לבוא
על פתרונה. אין אנו עוד תנועה ציונית אלא מדינה, ותושביה הנדונים
צחיכים לבוא על סדורם. על כל פנים בעיית הנדונים היתה והנה שאלה נפרדת
מסאלת כלל הערבים בארץ; יחד עם זאת זוהי שאלה עדינה מאד. דעתי היא
סצריך לנהוג בהתאם למציאות בארץ. אם מר שטנר מסכים להרכבת ועדת
מטבה, גם אני מסכים לכך.

בקשר להחכרות, ברור שהן אינן
צריכות לשמש מקור לפרנסות צדדיות. אם מסכרתם של האנשים אינה מספיקה
לאפשר את סיומם, יש להגדיל את המסכורות, אך שומר צריך להיות שומר
וחוכר צר להיות חוכר.

י. גדר:

אני רוצה רק לסאול מה בעשה על ידי
מסדר האוצר לריסום תביעותיהם של היהודים
יוצאי ארצות ערב, ולמתן תוקף לתביעות אלו.

היו"ר י. גורני:

לברור זה יש שלסה צדדים: החוק הקיים,
הבצוע האדמיניסטרטיבי בתחומי החוק
הקיים, והתקונים שיש להכניס בחוק הקיים. אשר לבצוע, הודה מר שטנר כי
יתכן ובעשו שגיאות, וכי הדברים ייבדקו. בקשר לחוק הקיים על חברי
הוועדה להבחין בין הדברים שבאו לבטא השקפתו של מר שטנר בין הדברים
שהוא אמר על דעת המסלה. מסום כך אני מציע שבקבות הברור יציע לנו
מר שטנר הצעות סיכום, וגם חברי הוועדה יוכלו להכין הצעות סיכום
מסלהם. רק לאחר זאת נקבע אם יש מקום להקמת ועדת מטבה, במידה ולהצעות
הסיכום השונות יהיה בסיס מטותף סיהיה טעם לערוך דיון עליו.

ס. טוֹר:

ראשית כל ברצוני לוטר כי אקבל כל מהלך שייקבע על ידי הוועדה.

בנוגע לתקון החוקים הקיימים, עלי להדגיש כי לא הצעתי לתקן את חוק נכסי נפקדים או חוק רכישת סקרקעין, פרט לנקודה אחת ויחידה: מתן אפשרות של מסירת קרקע בבעלות לאנשים סקרקעוניהם הועברו מרשות לפי חוק נכסי נפקדים. הצעה כזאת הוגשה על ידי למסדר המשפטים ויהיה זה ודאי לתועלת העניין אם הוועדה תמליץ על כך. אך זוהי הנקודה היחידה בחוק שאני רואה בה צורך של הכנסת תיקון.

לא הצעתי לתקן את חוק נכסי נפקדים במגמה של מתן איסור אוטומטי של אי-נפקדות לנפקדים הנוכחים, וזאת מכל הטעמים שהועלו גם בויכוח כאן. איני חושב שהגיע הזמן לנוהג אוטומטי בטוח זה. הצבעתי על הכללים ועל הדרכים המעטיות בהן הולכת המחשלה כדי לפצות את רובם הגדול של אנשים אלה בטוח הרכוש. הערתו של חבר הכנסת רובין בנוגע לסמכויות האפוסטרופוס למתן תעודות אי-נפקדות היא נכונה.

איני חושב כי אוכל לציין את פרק הזמן בו יסתיים הספול בבעיית הנפקדים-הנוכחים. אני יכול רק לוטר כי נסתדל לעשות זאת במהירות. אי אפשר יהיה להלסיים את הפרשה באופן מוחלט במסך שנים אחדות. כל אוטומסיות בנדון זה היא כל כך גלתי מתאימה שיש הכרח לאפשר לבו גמיסות.

לטאלתו של חבר הכנסת קלמר אני רוצה להסיב כי כל הרכוש שהיה בידי האפוסטרופוס לנכסי נפקדים נמכר לרשות הפיתוח, ואילו האפוסטרופוס עצמו ממסיך קיומו רק כיחידה מטפטית לצורך ברור תביעות.

בענין ההחכרות אני רוצה להזכיר לוועדה כי הן נעשות על פי סכרזים הנותנים לאנשים טובים אפשרות של פניה. שניה, אני מבקש להודיע על כל מקרה ומקרה שמניחים כי משהו בו אינו כשורה. אני סוכן להביא את ההוראות הקיימות בנוגע להחכרות, ונוכל לדון על הצעות טנויים אם הוועדה תעלה כאלה.

א. אינלינו:

באם תתקבל דעתו של היוטגטראט טלא לבחור בוועדת מסנה, אני מבקש שנמסיך את הברור בטליאת הוועדה, ואדרוש חומר אינפורמטיבי נוסף לצורך ברור זה. על כל פנים אני מבקש להעמיד להצבעה את ההצעה להקים ועדת מסנה.

ה צ ב ע ה

הוחלט להקים ועדת מסנה

הינר י. גורי:

ברור שועדת המסנה תוכל לפעול רק בתחום שהוצב לבעיה בכנסת והברור שהתנהל כאן. הוועדה לא תוכל לדון בהצעות החורגות-מתחום זה. ועדת המסנה תהיה בת שבעה חברים: שני חברי סיעת מפא"י וחבר אחד לכל אחת מן הסיעות מפ"ם, הציונים הכלליים, חרות, הפרוגרסיביים והפועל המזרחי. הסיעות תוכלנה גם להיות מיוצגות על ידי חבר נכנס שאיננו חבר ועדת הכספים. ועדת המסנה תצטרך לקיים דיוניה רולט או חלקם בנוכחות נציג מסדר הבטחון.

ש ו ר ת

א. איזלינג:

אני רוצה להעמיד לסדר היום של הוועדה
סעיף הנוגע להוראות המטילה על אי-קבלת
עובדיט שעברו את גיל ה-50. אני מבקש שהדיון יתקיים בנכחות נציג
טרות המדינה ונציג טרת העבודה.

הינ"ר י. גורי:

נושא זה טייך לוועדה העבודה ולא לואדת
הכספים.

א. איזלינג:

לא אתנגד להעברת הענין לוועדת העבודה.
בעיה טניה היא בעיית טכום של הסומרים
ג"בויני האומה. אני מבקט לקבל בענין זה תטובות הטניחות את הדעת.

טליטית, אני מבקט טכל החומר טטוכט על
ידי הלטכה ליעוץ כלכלי של המיטלה, או על ידי טטלקות דומות במטורדים
טונים, יומטא לנו. אני חוטט כי זכותט של חברי הכנטט לקבל לפחות
את החומר המתפרטט. אני מבקט טענין זה יוטדר בצורה טטובדת.

הינ"ר י. גורי:

קראתי בטבוע טעבר בעתון "ידיעות
אחרונות" וכן ב"טערי" על כך

טיו"ר ועדת הכספים קבל את דו"ח מבקר המדינה בענין קולק-רפפורט
ולא המטיא אותו לחברי הוועדה. יש בידיעות אלו כטה אי-ידיוקים.
אין כנראה אפטרות להיטבוע מכל מיני טלופים המתפרטטים בעתונות
הערב, אך כיצד הגייט לידיעות "ידיעות אחרונות" שחבר הכנטט בדר
טלח בזמן יטיבת הוועדה פתק ליוטב-רטט בענין זה והוא ענה לו מה טענה?
אופן טטירה זה של הדברים טציג את הענין בצורה טעועדת ומטולפת,
וטורידה את המוראל. לגופו של ענין, הדי הדו"ח חובר על ידי מבקר
המדינה נוטא את תאריך ה-9 בטמי והעתק טטבו נטלח למזכירות הכנטט
עבור ועדת הכספים, לפי בקטתנו. החלטתי להעלות את הענין בפני הוועדה
רק כעבור טבוע, היות וצריכים היינו לדון על טעיפים קודמים. חבר
הכנטט בדר טאל אותי על ענין זה בפת ק, ומטדתי לו בתוט לב טמכתנו של
מבקר המדינה נטצא בידי, אך לא הטפקתי להביאו עדיין בפני חברי הוועדה
ביטיבה טלאחר זאת קראתי אותו בפני הועדה. בו ביום או למחרתו נתפרטטו
הדברים הללו ב"ידיעות אחרונות" וב"טערי".

י. בדר:

ודאי שאני מטדתי על כך ל"ידיעות
אחרונות", אך לא התכוונתי טהם יפרטטו

זאת. על הענין כבוד הופיע באותו יום בכל עתוני הבוקר, כך טלא ייחסתי
לזה חטיבות מדובה. הענין חטור מבחינה זו טמבקר המדינה טטר את הדוח
לאוצר ב-7 באפריל ואילו לידיעות הוועדה הוא הגיע רק באמצע טאי.

הינ"ר י. גורי:

מבקר המדינה לא היה חייב להטציא את
הדוח גם לנו. אני גועל את היטיבה.